Qorti tal-Magistrati (Ghawdex)
Gurisdizzjoni Superjuri
Sezzjoni Generali

Magistrat Dr Joanne Vella Cuschieri B.A., Mag. Jur. (Eur. Law.) LL.D.

Illum it-Tlieta 8 ta' Marzu, 2016

Rikors Guramentat numru:- 60/2013JVC

Kenneth Cutajar

Vs

Lawrence Attard, Joseph Attard, Mariano Attard, u George Attard, ahwa Attard
Joseph Sultana, Rose Sultana, u Gilbert Sultana, ahwa Sultana

Il-Qorti,

Rat r-rikors guramentat fejn l-attur ippremetta:-

Illi huwa s-sid tal-hanut li jinsab fil-pjan terran numru tnejn u sittin (62) maghruf bl-isem ta' 'Kyra's Inn' fi Triq il-Port, gia Triq Marina, Marsalforn limiti taz-Zebbug, Ghawdex;

Illi l-konvenuti ahwa Attard u ahwa Sultana huma l-proprjetarji tal-korp ta' bini attigwu numru tlieta u sittin (63) maghruf bl-isem ta' 'Sultana-Attard', fl-istess triq, konsistenti f'numru ta' appartamenti li jigu in parti sovrastanti l-hanut tar-rikorrenti;

Illi fuq in-naha ta' wara tal-hanut tar-rikorrent u l-appartamenti sovrastanti hemm xaft li huwa komuni bejn il-partijiet mil-liema xaft ir-rikorrent ghandu d-dritt li jiehu l-arja ghal gol-hanut tieghu minn apertura li hemm fil-gholi fil-parti ta' fuq tas-saqaf tal-hanut;

Illi aktar kmieni dan is-sajf għall-ħabta ta' Ġunju r-rikorrent waħħal *extractor fan* min-naħa ta' ġewwa tal-ħanut tiegħu li jieħu l-arja mix-xaft biex ikollu ventilazzjoni aħjar tal-arja fil-ħanut tiegħu;

Illi dan l-*extractor fan* kien twaħħal wara li r-rikorrent talab u ħa l-kunsens tal-intimati Joseph Sultana;

Illi fil-bidu ta' Awwissu nqalgħu kwistjonijiet bejn il-partijiet dwar l-imwejjed li jitqegħdu fuq barra tal-ħanut wara li d-Dipartiment tal-Art u l-Ministeru Għal Għawdex taw konċessjoni ta' aktar spazju biex jitqegħdu aktar imwejjed fuq barra ta' negozji tax-xorb u tal-ikel fil-bajja ta' Marsalforn;

Illi fil-lejl ta' bejn id-19 u l-20 ta' Awwissu 2013, l-intimati jew min minnhom però bl-approvazzjoni unanima tagħhom ilkoll niżel jew niżlu bil-moħbi f'dan ix-xaft u daħħlu oġġett iebes 'il ġewwa mill-apertura li hemm iffurmata fil-proprjetà tar-rikorrent għal ġo dan ix-shaft u qalgħu u ssossaw bi vjolenza l-*extractor fan* li kien hemm imwaħħal fil-ħanut tar-rikorrent u tefgħuh mill-għoli ta' madwar erbatax-il filata għall-art tal-ħanut u għamlu ħsara rreparabbli fl-istess apparat;

Illi dan l-aġir tal-intimati jikkostitwixxi spoll vjolenti u klandestin li sar a dannu tar-rikorrenti;

Talbu li din l-Onorabbli Qorti:

1. Tiddikjara li bl-aġir tagħhom huma kommettew spoll vjolenti u klandestin a dannu tar-rikorrent;

2. Tikkundanna lill-intimati jirreintegraw dan l-ispoll fi żmien qasir u perentorju li jiġi lilhom prefiss minn din il-Qorti;

3. Fin-nuqqas tawtorizza lir-rikorrent jagħmel ix-xogħlijiet ta' reintegrazzjoni a spejjeż tal-intimati.

Bl-ispejjeż u bl-ingunzjoni tal-konvenuti għas-subizzjoni li għaliha minn issa jinsabu mħarrkin.

Rat ir-risposta ġuramentata ta' Joseph Sultana, Rose Sultana u Gilbert Sultana a fol. 13 fejn eccepew:

1. Illi t-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt billi hemm nieqsa l-elementi rikjesti mil-ligi biex ir-rikorrenti jirnexxi fil-kawza tentata minnu;

2. Illi huwa nveritier dak li jghid ir-rikorrenti fil-premessi tieghu meta jallega li l-intimat Joseph Sultana tah il-kunsens biex iwahhal l-extractor fan. Din hija kompletament bla bazi ta' veracita.

3. Illi f'kull kaz ma giex kommess ebda spoll da parti tal-intimati;

4. Salv ragunijiet ohra.

Rat ir-risposta ġuramentata tal-konvenuti Lawrence Attard, Joseph Attard, Mariano Attard, u George Attard, ahwa Attard a fol. 15 u kif rapprezentati minn Lawrence Attard fejn eccepew:

1. Illi kif se jigi ppruvat fil-mori ta' din il-kawza, hafna mill-fatti esposti mill-attur fic-citazzjoni tieghu huma skorretti;

2. Illi minghajr pregudizzju ghall-premess, huwa sottomess li f'dan il-kaz ma jissussistux it-tliet elementi kontemplati mil-Ligi sabiex tirnexxi kawza ta' l-ispoll;

3. Illi ghalhekk din il-kawza ghandha tigi respinta bl-ispejjez kontra l-attur.

Salvi eccezzjonijiet ulterjuri fid-dritt u fil-fatt.

Rat l-affidavits, xhieda, ritratti u dokumentazzjoni kollha esebita fl-atti;

Rat illi fil-verbal tat-23 ta' Ottubru, 2015 il-kawza thalliet ghad-decizjoni ghal-lum bil-fakulta li l-partijiet jipprezentaw is-sottomissjonijiet taghhom;

Rat is-sottomissjonijet kollha esebiti fl-atti.

Rat l-atti kollha.

Ikkunsidrat:

Illi mil-lat ta' fatti l-kawza odjerna tikkonsisti f'kawza ta' spoll li l-attur ipprezenta fil-konfront tal-konvenuti kollha wara li skont hu sab l-*extractor fan* li kellu mwahhal mal-ventilatur fuq in-naha ta' gewwa tal-hanut tieghu 'Kyra's Inn', f'Marsalforn, maqlugh minn postu u mixhut ghal mal-art tal-kcina nhar l-20 ta' Awissu, 2013. Dwar dan l-incident sar ukoll rapport mal-Pulizija.

Il-konvenuti jikkontestaw bi shih l-allegazzjonijiet tal-attur billi fl-ewwel lok jichdu li dan l-*extractor fan* inqala' minnhom u fit-tieni lok jinsistu li ma jissusistux l-elementi tal-ispoll.

Mill-provi jirrizulta li l-partijiet jaqblu li l-hanut tal-attur jigi sottostanti parti mill-korp ta' bini konsistenti fi tmien units mibnija fuq erba' sulari proprjeta' tal-konvenuti b'mod separat ghajr ghal xi parti zghira mill-binja li hija in komuni. Jirrizulta li hemm xaft li originarjament kien bitha tal-fond tal-attur u li gie msaqqaf mil-livell tas-saqaf tieghu jew kemm xejn aktar 'il fuq liema xaft mit-tisqifa 'l fuq, liema tisqifa tinsab fuq zewg livelli, isservi wkoll bhala xaft tat-twieqi tal-appartamenti tal-konvenuti. Mill-appartament ta' fuq it-tisqifa jirrizulta li hemm tieqa fl-gholi ta' madwar hames piedi u li ghalhekk din taghmilha facli li wiehed jaccedi ghall-istess xaft. Jirrizulta wkoll li fil-fetha bejn iz-zewg tisqifiet orginarjament kien hemm tieqa tal-attur u wara li tnehhiet din it-tieqa twahhal l-'extractor' involut f'din il-kawza ta' spoll mill-istess attur. Il-partijiet kollha jaqblu li qabel dakinhar tal-allegat spoll fil-fatt dan l-'extractor' li huwa ta' kobor u toqol mhux hazin kif xehed l-istess attur kien hekk imwahhal u jintuza. Ma jaqblux izda bejniethom jekk dan kienx jithalla mixghul erbgha u ghoxrin siegha kuljum jew inkella biss tul il-hin li l-hanut tal-attur kien ikun miftuh. Ma jaqblux ukoll mal-attur li huwa kellu l-permess tal-konvenut Joseph Sultana sabiex jaghmel dan, fil-fatt dan tal-ahhar jichad b'mod kategoriku li huwa qatt ta dan il-permess anzi jinsisti li lura fis-sena 2010 f'kuntratt ta' transazzjoni bejnu u bejn l-attur (esebit a fol. 128) kien gie specifikat li f'din il-fetha ma kellu jehel l-ebda 'extractor' u li l-attur agixxa kontra tali obbligazzjoni.

L-attur isostni li dakinhar tal-20 ta' Awissu, 2013 xi hin huwa gie mgharraf li l-'extractor' kien instab maqlugh, fi kliemu ssussat, u mwaqqa' fil-kcina tal-hanut tieghu. L-attur fil-premessi tieghu jsostni li

zgur kien xi hadd mill-konvenuti bi qbil mal-konvenuti l-ohra kollha li b'forza waqqa' dan l-'extractor' li kien imwahhal bir-'roll bolts' u jipponta subghajh direttament lejn il-konvenut Lawrence Attard ghax jghid li kellu xi jghid mieghu u jsostni li huwa cert li kien hu li ghamel dan l-att nonostante li ma rax l-att isir. Da parti taghhom il-konvenuti jsostnu li huma kienu fil-fatt baghtu ittra ufficcjali fl-1 ta' Awissu, 2013 (esebita a fol. 227) sabiex jitnehha dan l-'extractor' fost affarijiet ohrajn stante li kien ta' inkonvenjent ghalihom u ghall-klijenti taghhom li kienu jikru l-appartamenti in kwistjoni. Il-konvenuti jammettu li huma ghamlu dak kollu possibbli tramite l-proceduri ta' oggezzjoni u appell fl-awtoritajiet kompetenti dwar l-ippjanar u jikkonfermaw li fit-30 ta' Lulju, 2013 it-Tribunal tal-Appell ma laqax l-appell taghhom sabiex jigi revokat il-permess moghti lill-attur u l-ghada fil-fatt intbaghtet l-ittra ufficcjali msemmija. Il-konvenuti izda jinsistu li hadd minnhom ma wettaq l-allegat att ta' spoll izda li huma hasbu li l-'extractor' tnehha mill-attur stess wara l-interpellazzjoni taghhom permezz tal-ittra ufficcjali u fl-istadju tal-kawza allegaw ukoll li dan seta' waqa' stante li ma kienx imwahhal sew u cioe' bi tliet 'roll bolts' u mhux erbgha kif suppost u mir-ritratti esebiti ma kienx jidher li dan l-'extractor fan' meta waqa' gratlu xi hsara partikolari daqs li kieku xi hadd nizzlu bil-galbu.

Fl-atti apparti uhud mill-partijiet xehed ukoll is-surgent li attenda fil-fond tal-attur dakinhar li allegatament twaqqa' l-'extractor' in kwistjoni izda dan ghalkemm seta' jikkonferma dak li ra mill-kcina tal-attur jikkonferma li huwa ma ghamel l-ebda nvestigazzjoni min-naha tal-proprjeta' tal-atturi u cioe' mix-xaft in kwistjoni sabiex *se mai* jara kienx hemm xi evidenza li turi li saru xi atti min-naha tax-xaft (fol. 36 et seq PC Joseph Bajada). Xehed ukoll certu Louis Grech (fol. 74 et seq) dwar rapport li kien sar lill-awtoritajiet tas-sanita' fejn dan izda seta' jikkonferma biss li meta mar hu u li kien qabel l-20 ta' Awissu, 2013 huwa ra l-'extractor' imwahhal f'postu u ma sab l-ebda tisjir qed isir fil-kcina u dan ghaliex il-konvenuti jew xi hadd minnhom kien ghamel rapport dwar irwejjah tilghin fix-xaft mill-istess fond. Dan ix-xhud ukoll naqas milli jaghmel investigazzjoni mill-proprjeta' tal-konvenuti u mix-xaft in kwistjoni. Irrizulta izda lill-Qorti minn ritratt a fol. 133 tal-process illi mill-fond tieghu l-attur jirreklama ikel fosthom 'fried chicken'. Appuntu r-riha ta' zejt mahruq hija dik li l-konvenuti l-aktar li semmew u lmentaw fuqha li kienet iddejjaqhom f'dawn il-proceduri. Da parti tieghu izda l-attur jirribatti billi jallega li t-tisjir huwa jaghmlu fil-kcina tar-'restaurant' adjacenti li huwa ta' missieru.

Il-Qorti tinnota li fl-ebda parti mill-proceduri ma gie dentifikat b'mod cert min kien jew kienu l-persuni li wettqu l-allegat att li jaqalghu u jimbottaw l-'extractor' ghall-isfel u kulma rat fl-atti din il-Qorti kienu biss diversi assunzjonijiet u possibiltajiet ta' min seta' kien. L-istess investigazzjonijiet tal-Pulizja mill-atti esebiti ma jidher li wasslu ghall-ebda konkluzzjoni.

Illi izda fil-proceduri odjerni dak li huwa mportanti ghal din il-Qorti huwa jekk jissusistux l-elementi tal-ispoll sabiex tirnexxi l-azzjoni tal-ispoll tentata mill-attur dakinhar tal-allegat spoll u tqis li l-provi kollha li tressqu rigwardanti dak li seta' ghadda bejn il-partijiet sahansitra erba' snin qabel jew aktar zgur li ma ghandhomx rilevanza f'dan l-istadju.

Bazi legali tal-ispoll:

Illi l-elementi fil-kawza ta' spoll jirrizultaw mill-artikolu 535 (1) tal-Kodici Civili li jaqra kif isegwi:

"Jekk persuna tigi, bil-vjolenza jew bil-mohbi, imnezza mill-pussess, ta' liema xorta jkun, jew mid-detenzjoni ta' haga mobbli jew immobbli, hija tista', fi zmien xahrejn mill-ispoll titlob, b'azzjoni kontra l-awtur ta' spoll, li terga' tigi mqeghda f'dak il-pussess jew f'dik id-detenzjoni, kif jinghad fl-Artikolu 791 tal-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili."

Illi skont l-artikolu 535 tal-Kodici Civili, Kap 16 tal-Ligijiet ta' Malta l-azzjoni ta' spoll vjolenti ghandha bhala elementi kostituttivi taghha tliet fatturi: il-pussess ***(possedisse),*** l-att spoljattiv ***(spoliatum fuisse)*** u dan l-att sar fi zmien xahrejn qabel ma giet intavolata l-azzjoni ***(infra bimestre deduxisse).***

L-*actio spolii* hija radikata fuq l-esigenza ta' utilita' socjali, intiza sabiex tkun estiza l-protezzjoni lil kwalunkwe pussess u jigi mpedut lic-cittadin privat milli jiehu l-gustizzja f'idejh, b'dan li l-fini taghha huwa dak li jigi restawrat l-istat tal-pussess li jkun gie skonvolt jew turbat. Din l-azzjoni ghandha l-iskop li tassigura li jigi ripristinat l-ordni socjali li l-persuna li tkun vjolentement spussessata tigi qabel xejn reintegrata fil-pussess taghha: *Spoliatur ante omnia restituendum*. L-artikolu tal-ligi li jikkontempla din l-azzjoni huwa ta' ordni pubbliku u huwa nerenti

ghall-fatt ta' min b'awtorita' privata jaghmel ghad-dannu ta' terza persuna att li, ghalkemm jista' jkollu dritt ghalih, ma jkunx jista' jezercitah minghajr l-intervent tal-Qrati.[1]

Illi huwa magħruf ukoll li f'kawzi simili, l-indagini tal-Qorti ghandha tkun limitata sew. Fil-kawza fl-ismijiet Delia vs Schembri (deciza mill-Prim' Awla fl- 4 ta' Frar 1958) gie ritenut illi:

'L-azzjoni ta' spoll isservi biex tipprotegi l-pussess, ikun x'ikun, li jigi vjolentement jew okkultament mehud minghand il-possessur jew detentur, u gie deciz kemm-il darba li tapplika wkoll ghat-tutela tal-kwazi pussess tad-drittijiet legali, u hija nerenti ghall-fatt ta' min b'awtorita' privata jagħmel ghad-dannu ta' terza persuna att li ghalkemm jista' jkollu dritt ghalih ma jistax jeżercitah minghajr intervent tal-Qorti.'

Illi fi kliem Pacifici Mazzoni spoll vjolent huwa "qualunque atto arbitrario che per forza privata si compia contro la volontarieta' dello spogliato". (Vol III Sez. 52).

Illi fil-kawza Margherita Fenech vs Pawla Zammit (deciza fit-12 ta' April 1958) jinghad illi:

'L-actio spolii hija radikata pjuttost fuq l-esigenzi ta' utilita' socjali milli fuq il-principju assolut ta' gustizzja hija eminentement intiza l-protezzjoni ta' kwalunkwe pussess u jigi mpedut lic-cittadin privat li jiehu l-ligi f'idejh; b'mod li l-fini tagħha huwa dak li jigi restawrat l-istat tal-pussess li jkun gie skonvolt jew turbat.'

Illi kif ukoll gie ritenut:

'Kif kellha okkazzjoni tesprimi ruhha l-Onorabbli Qorti tal-Appell, l-indagini li trid issir hija waħda limitatissima, rigoruza u skarna u ma tinsab f'ebda leġislazzjoni oħra u kompliet tghid illi għalhekk indaginijiet ibbazati fuq x'jghidu u ma jghidux ġuristi u awturi Franċizi u Taljani huma għal kollox irrilevanti u inapplikabbli fil-kuntest tal-ordinament ġuridiku taghna' (Cardona vs Tabone, Appel Civili, deciza fid-9 ta' Marzu 1992).

Konformament, gie ritenut ghar-rigward tal-element tal-pussess li:

[1] *Ara Vol.XLII.II.973; Vol.LXXXII.II.79 u 500.*

'All'attore in reintegrazione e' sufficiente per la sua azione un possesso qualunque o detenzione ..'[2]

Il-pussess li tirrikjedi l-ligi fl-ispoljat ghall-fini tal-azzjoni tar-reintegrazzjoni huwa kwalunkwe pussess 'materiale' u 'di fatto[3]'*:*

Spoll vjolent u abbusiv:

'jikkonsisti fi kwalunkwe att arbitrarju li mar proprio jmur kontra l-persuna spoljata'[4]

u

'neanche e' permesso in queste cause di spoglio di investigare la natura del possesso presso lo spogliato, se esso lo sia animo dominii o no perche' la legge non richiede che un possesso materiale di fatto.'[5]

Ghalhekk pussess kwalunkwe, anki purament materjali u *di fatto*, anke qasir hafna u sahansitra momentanju huwa sufficjenti, basta jkun univoku u ma jkunx bazat fuq mera tolleranza.[6]

Illi dwar it-terminu ta' xahrejn fil-kawza deciza mill-Onorabbli Qorti tal-Appell fl-ismijiet Trevor Arends et vs. Veronica Mizzi deciza nhar il-11 ta' Jannar, 2013 dik il-Qorti ddikjarat kif isegwi:

'dan it-terminu ta' xahrejn huwa element, li kif gie deciz kemm-il darba, ghandu jigi ppruvat mill-attur. Ir-rekwizit li l-azzjoni ta' spoll ghandha ssir fi zmien xahrejn mill-allegat spoll huwa rekwizit essenzjali li johrog mill-artikolu tal-ligi stess u l-gudikant ghandu jkun sodisfatt li dan jissussisti ndipendentement minn jekk jitqajjimx fl-eccezzjonijiet jew le.'

Il-Prim'Awla tal-Qorti Civili (Imh. N. Cuschieri) f'Alfred Paul Farrugia nomine v. Peter Paul Cutajar, (13.02.2004) irriteniet illi:

---

[2] Ara *Camilleri v Agius P A.20/10/1882.*

[3] *Ara Vol.XXXVII.I.280.*

[4] *Ara Vol.XLI.II.1133.*

[5] *Ara Vol.X-556;Vol.LXXXIII.II.76;Vol.XXXVII.I.28; Vol.XXXII.II.49.*

[6] *Ara Vol.XXXII.II.642; Vol.LXXXIII.II.79.*

"Dan huwa terminu ta' dekadenza estintiva tal-azzjoni ta' spoll fis-sens li jekk ma jigix provat li l-azzjoni saret fi zmien xahrejn mid-data tal-att spoljattiv allura l-azzjoni ta' spoll privileggjat ma tistax treggi."

Aktar specifikatament f'Georgina Borg v. Errol Cassar et (21.10.2002) il-Prim'Awla (Imh. Ph. Sciberras) dwar it-terminu ta' xahrejn f'azzjoni ta' spoll qalet hekk:

'Huwa veru li dan il-punt ma giex formalment eccepit, kif normalment u guridikament wieħed kien jistenna in bazi għal dak provdut fl-Artikolu 728 tal-Kap 12. B'danakollu 'it-terminu ta' xahrejn li fih l-attur irid jiddeduci l-pretensjoni tieghu huwa element essenzjali ta' din l- azzjoni li jehtieg li jigi konkludentement pruvat mill-attur. Prova li trid issir f'kull kaz ta' din ix-xorta imma li ssir sine qua non meta l-parti konvenuta teccepixxi bhal dan il-kaz il-preskrizzjoni taghha bid-dekors tal-perjodu estentiv ta' xahrejn'. (MichelAngelo Fenech nomine v. Alfred Camilleri, Prim' Awla, Qorti Civili, per Imh. Said Pullicino, 22 ta' Frar 1992).

Mertu

Illi fis-sottomissjonijiet tieghu l-attur jinsisti li m'hemmx dubbju li l-elementi tal-ispoll jinsabu ppruvati kollha fl-atti u ghal dan il-ghan jissottometti verbatim:

(i) 'L-*extractor fan* kien imwahhal fil-proprjeta' tal-attur;

(ii) **<u>Min nehhieh mill-post fejn kien imwahhal qalghu klandestinament</u>** (*emfazi tal-Qorti)* sbih il-ghodwa tal-20 ta' Awwissu 2013, u qalghu kontra r-rieda tal-attur u bil-forza billi llievah u tefghu mill-gholi fejn kien imwahhal ghall-art tal-kcina ; u

(iii) Il-kawza giet istitwita *entro* x-xahrejn, cjoe' fit-23 ta' Awwissu 2013.'

Gia minn dak suespost il-Qorti tinnota li l-istess attur fis-sottomissjonijiet tieghu, anki wara l-gbir tal-provi kollha, baqa' m'identifikax min fil-fatt wettaq l-allegat att ta' spoll. Jibqa' jsostni izda li l-fatti cirkostanzjali ghandhom iwasslu lil din il-Qorti fejn ma wasalx l-istess attur u cioe' sabiex ikollha l-konvinciment morali li ma seta' kien hadd ghajr Lawrence Attard jew xi hadd iehor mill-konvenuti.

Da parti taghhom dwar l-element tal-ispoll il-konvenuti Attard isostnu kif isegwi:

'L-element ta' pussess li huwa rikjest ghall-fini ta' azzjoni ta' spoll ma jistax jinghad li ma jezistix f'dan il-kaz. Jirrizulta effettivament li sew legalment jew le, l-attur Cutajar kellu l-pussess ta' l-*extractor fan* in kwistjoni, peress li dan kien ikun imqabbad mill-istess Cutajar u kien ikun mixghul lejl u nhar. Jirrizulta wkoll it-tielet element rikjest, fis-sens li din l-azzjoni ta' spoll saret fi zmien xahrejn minn meta allegatament sehh l-ispoll.

Madanakollu, huwa sottomess li t-tieni element sabiex tirnexxi azzjoni ta' spoll, u cioe' is-*Spoliatum fuisse,* ma giex f'dan il-kaz pruvat. Fir-rigward ta' dan il-punt, gie enunzjat fil-gurisprudenza nostrana illi sabiex tirnexxi l-azzjoni ta' kawza ta' spoll, irid, fost ohrajn, jigi ppruvat, li l-azzjoni in ezami saret mill-konvenut/i u saret b'mod arbitrarju u/jew illegali u dana a skapitu ta' l-istess attur.'

L-istess sottomissjonijiet fir-rigward tal-element tal-*ispoliatum fuisse* saru mill-konvenut Sultana.

Il-Qorti taqbel mas-sottomissjonijiet tal-partijiet kemm ghal dak li huwa element tal-pussess kif ukoll tat-terminu tax-xahrejn. Ma hemmx dubju u mhux kontestat li sa dakinhar tal-allegat spoll cioe' l-20 ta'Awissu, 2013 l-attur kellu l-pussess effettiv tal-'extractor' in kwistjoni u stante li l-kawza odjerna giet intavolata fit-23 ta' Awissu, 2013, cioe' tlett ijiem wara, huwa evidenti li din dahlet entro t-terminu tax-xahrejn impost mil-ligi.

Illi izda l-artikolu 535 tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta jirrikjedi wkoll li jigi sodisfatt l-element tal-'*ispoliatum fuisse*' liema element ma jikkonsistix biss fil-fatt per se u cioe' li f'dan il-kaz inqala l-'extractor' minn postu izda li l-azzjoni tal-ispoll tigi diretta lejn l-awtur tal-ispoll. Gia nghad aktar 'il fuq li ma tressqu l-ebda provi li juru b'mod dirett min wettaq l-allegat spoll. It-tezi tal-attur tistrieh fuq l-hekk imsejha provi cirkostanzjali fejn isostni li ghaliex skont hu Lawrence Attard kien miggieled mieghu u dejjem bit-tikketta mieghu u ghaliex Lawrence Attard kien prezenti fl-appartamenti dakinhar filghodu allura bilfors hu li ghamel dan l-att. Dan dejjem skont dak li jsostni l-attur. L-attur izda

fix-xhieda tieghu ma jinstemax daqshekk cert li kien Lawrence Attard ghaliex filli jsostni li ma seta' kien hadd ghajr Lawrence Attard (ara fol. 175) li ghamel l-att izda f'parti ohra jsostni li huwa ghamel il-kawza kontra s-sidien kollha sabiex zgur jolqot xi wiehed minnhom. Certament din hija tezi ferm 'il boghod minn dak li kien ippremetta l-attur fir-rikors guramentat tieghu fejn sostna li l-att sar minn xi hadd mill-konvenuti *'bl-approvazzjoni unanima taghhom'* u li dan l-att sar minn persuna li nizlet fix-xaft u ssussat bi vjolenza l-'extractor' fatti li ma tressqet l-ebda prova fir-rigward (ara l-premessi a fol. 2).

Da parti taghhom il-konvenuti baqghu jsostnu konsistentement li ma kien hadd minnhom li wettaq l-att allegat mill-attur tant li baqghu jsostnu li huma kien minghalihom li dan l-'extractor' tnehha wara li baghtu l-ittra ufficcjali nterpellatorja datata l-1 ta' ta' Awissu, 2013. Kien biss tul is-smiegh tal-provi li l-konvenuti bdew jissuspettaw li dan l-'extractor' seta' effettivament waqa' wahdu minn postu stante li deher mir-ritratti li ma kienx imwahhal fuq erba' 'roll bolts' kif suppost izda biss fuq tlieta u minn dak li setghu jaraw mir-ritratti ma dehrx li kellu xi hsara konsistenti mal-allegat issussar u twaqqiegh mill-gholi.

Illi fis-sottomissjonijiet tieghu l-attur jinsisti li l-Qorti ghandha tapplika l-principji segwenti kif dikjarati mill-Qorti tal-Appell fis-sentenza: **Saviour Cremona et vs Anthony Cassar et**, deciza fit-23 ta' Settembru 2009:

*"Fil-kamp civili, il-gudikant ghandu jiddeciedi fuq il-provi li jkollu quddiemu, meta dawn jinducu fih dik ic-certezza morali li kull tribunal ghandu jfittex, u mhux fuq semplici possibbilitajiet; imma dik ic-certezza morali hija bizzejjed, bhala li hija bazata fuq il-preponderanza tal-probabbilitajiet. (**Eucaristico Zammit v. Eustrachio Petrococchino**, Appell Kummerc, 25 ta' Frar 1952; **Paul Vassallo v. Carmelo Pace**, Appell Civili, 5 ta' Marzu 1986). Meta l-verzjonijiet taz-zewg partijiet fil-kawza t-tnejn huma kredibbili u verosimili, l-Qorti ma tistax tiddeciedi favur l-attur, jekk ma jkunx hemm prova sufficjenti fuq bilanc tal-probabbilitajiet favur l-istess attur. Fi kwistjoni ta' kredibilita' u apprezzament ta' provi, il-kriterju mhux jekk il-gudikant assolutament jemminx l-ispjegazzjoni, imma jekk dik l-ispjegazzjoni hijiex probabbli u minn ewl id-dinja fic-cirkostanzi svarjati tal-hajja. Hafna drabi, bhala provi spiss jassumu rilevanza determinanti certu provi cirkostanzjali, materjali u fattwali li jaghtu piz korroborattiv lill-versjoni u mhux lil ohra, u li allura jirrendu versjoni aktar kredibbli u attendibbli mill-ohra. Elementi ta' prova dawn, li proprju ghaliex newtri, oggettivi u mill-fonti ndipendenti, spiss iwasslu l-gudikant biex*

jirrisolvi l-vertenza ndipendentement mill-verzjonijiet konfliggenti tal-partijiet f'kazijiet fejn dawn ikunu mtappna jew minn interess jew mill-impressjonijiet zbaljati u konfuzi ta' kif ikunu sehhu l-affarijiet."

Da parti taghhom il-konvenuti Attard isostnu principji enuncjati fil-gurisprudenza kif isegwi:

'Kif intqal fis-sentenza ***Dr. Malcolm Pace v Karl Azzopardi et noe*** *deciza mill-Prim'Awla fl-14 ta' Ottubru 2014, fejn saret referenza ghall-kawza fl-ismijiet* ***Eucaristico Zammit vs Eustrachio Petrococchino, C.B.E. noe*** *(App Kum 25/02/1952, Vol.XXXVI.i.319):*

> *"Il-gudikant, fil-kamp civili, ghandu jiddeciedi fuq il-provi li jkollu quddiemu, meta dawn jinducu fih dik ic-certezza morali li kull tribunal ghandu jfittex, u mhux fuq semplici possibilitajiet; imma dik ic-certezza morali hija bizzejjed, bhala li hi bazata fuq il-preponderanza tal-probabbilitajiet."*

Il-Prim'Awla kompliet tghid:

> *"Illi xorta wahda dan ma jbiddel xejn mill-fatt li l-oneru tal-prova tal-allegazzjonijiet attrici jinkombu lill-istess attur, stante li huwa principju ben assodat li l-prova tal-fatt imiss lil min jallegah ai termini tal-artikolu 562 tal-Kap. 12."'*

L-istess isostnu l-konvenuti l-ohra Sultana fis-sottomissjonijiet taghhom.

Il-Qorti taqbel perfettament mal-gurisprudenza kkwotata mill-partijiet u ssostni li f'dan il-kaz l-attur lanqas irnexxielu jressaq bizzejjed provi nkluz dawk cirkostanzjali sabiex din il-Qorti jkollha l-konvinciment morali li fil-fatt l-att twettaq minn xi hadd mill-konvenuti. Minn dak li rat fl-atti l-Qorti tista' tahseb f'diversi possibbiltajiet kif seta' dan l-'extractor' nqala' minn postu fosthom li facilment dan seta' tnehha mill-istess attur jew seta' waqa' wahdu minhabba d-daqs u l-kobor tieghu stante li ma kienx imwahhal fuq erba' roll bolts kif suppost. Verament seta' kien wiehed mill-konvenuti li acceda mit-tieqa u mbotta dan l-'extractor' izda dan seta' kien mhux biss Lawrence Attard izda wkoll seta' facilment kien wiehed mill-konvenuti l-ohrajn li wkoll kienu urtati mal-attur fosthom Joseph Sultana jew Mariano Attard li wkoll dan tal-ahhar kien prezenti fl-appartamenti dakinhar li sehh l-allegat spoll. Il-

Qorti wkoll ma tistax teskludi li jekk verament dan l-'extractor' gie mbottat mix-xaft, l-access ghall-istess xaft sarx mil-appartament ta' Lawrence Attard jew ta' xi hadd iehor u jekk sarx min-nies li kienu residenti fl-appartamenti f'dak il-lejl u li forsi l-hoss tal-istess extractor seta' dejjaqhom. Dan ghaliex kien biss l-appartament t'isfel nett li hemm qbil li kien vojt fil-bqija ma tressqet l-ebda prova dwar l-appartamenti l-ohra kienx hemm residenti fihom jew le. Dawn il-possibbiltajiet kollha certament ma jistghux iwasslu lil din il-Qorti ghall-konvinciment morali li zgur xi hadd mill-konvenuti kien li wettaq l-att kif qed jippretendi l-attur. Il-fatt ukoll li ntbaghtet ittra ufficcjali fl-1 ta' Awissu, 2013 mill-konvenuti lill-attur sabiex inehhi l-'extractor' in kwistjoni jaghmilha difficli ghal din il-Qorti li temmen li wara l-istess ittra u wara li qaghdu jintrigaw bl-Avukati, xi hadd mill-konvenuti jaqbad u jmur inehhi hu stess l-'extrator' stante li kien ovvju ghal kulhadd li s-suspett ser jaqa' mill-ewwel fuq il-konvenuti li baghtu l-ittra.

Apparti dak suespost, ghandu jigi sottomess li f'kawza ta' spoll il-ligi tirrikjedi li din il-Qorti tordna lil min ikkommetta l-ispoll li jregga' lura dak kollu li ghamel izda l-Qorti mill-provi li ghandha quddiemha ma rnexxilhiex tasal ghall-persuna li setghet wettqet l-ispoll jekk verament dan sehh allura tinsab fl-impossibbilita' li tordna xi persuna partikolari sabiex tregga lura dak li ghamlet.

Il-Qorti in oltre hadet ukoll kont tal-fatt li l-attur bidel bosta versjonijiet tul il-mori tal-kawza. Fil-fatt fir-rikors guramentat tieghu jsostni li l-konvenut jew xi hadd minnhom izda bil-konoxxenza ta' kulhadd wettqu l-att, imbaghad isostni li zgur kien Lawrence Attard, isostni li huwa kellu l-permess tal-konvenut Joseph Sultana sabiex iwahhal l-'extractor' izda rinfaccjat bil-kuntratt u c-cahda ta' Joseph Sultana nnifsu ibiddel il-versjoni u jsostni li ma kellu bzonn il-permess ta' hadd biex jaghmel hekk (fol. 151). Dawn il-kontradizzjonijiet kollha xejn ma jimmilitaw favur il-kredibilita' tal-attur u minn dan il-lat ghalhekk din il-Qorti wkoll taqbel mas-sottomissjonijiet tal-konvenuti.

In vista ta' dak kollu suespost, il-Qorti ma tqisx li l-attur irnexxielu jissodisfa l-kriterji kollha neccessarji f'kawza ta' spoll u ghalhekk jisthoqq li t-talbiet tieghu jigu michuda.

Decizjoni

Ghaldaqstant, ghar-ragunijiet suesposti, din il-Qorti taqta' u tiddeciedi l-kawza billi filwaqt li tilqa' l-eccezzjonijiet tal-konvenuti, fuq nuqqas ta' provi li jissostanzjaw l-ezistenza tat-tliet elementi kollha neccessarji fil-ligi sabiex tirnexxi l-kawza ta' spoll tentata mill-attur, tichad it-talbiet kollha tal-attur.

Bl-ispejjez kollha ta' dawn il-proceduri kontra l-attur.

(ft.) Dr. Joanne Vella Cuschieri
Magistrat

(ft.) Maureen Xuereb
D/Registratur

Vera kopja

D/Registratur